

Kennari/ar: Tómas Davíð Ibsen Tómasson

Skammstöfun: TDT

Áfangalýsing:

Í þessum áfanga eru valin tímabil og svið fjölþættrar menningar kannaðar. Skoðað verður menningu út frá myndlist, byggingarlist, bókmenntum, heimspeki, lifnaðarháttum og hugarfars þess tíma. Fjallað verður um hin ýmsu samfélög sem mótað hafa vestræna menningu og munu nemendur kynnst þeim samfélögum og hugmyndum sem hafa mótað okkar skilning á menningu, fegurðargildi, trú, lífsýn og gildismat. Munu nemendur kynnst gildismati, lifnaðarháttum og stöðu kynjanna á öðrum tíma og bera saman við samfélag okkar tímum. Gert er ráð fyrir að að jafnaði sé staldrað við og skipulega rætt um aðferðir, eðli heimilda og tengsl efnispáttá.

Notast verður við skilamöppu þar sem nemendur svara spurningum í tíma eftir hvern fyrirlestur og safna þeim saman í skilamöppuna ásamt tímalínunum sem þau skila í lok annar. Einnig verða umræður í tíma um efni áfangans og túlkun á því. Nemendur munu fá tækifæri að dýpka þekkingu sína á ákveðnum hluta menningasögunnar og/eða listasögunnar samkvæmt þeirra áhugasviði og vinna úr því.

Þekking, leikni og hæfni

Þekkingarviðmið:

Nemandi afli sér þekkingar og skilnings á:

- Helstu þáttum í mótun vestrænnar menningar frá fornöld fram á 19. öld
- Orsökum þeirra og áhrifum á framvindun mála.
- Heimildaöflun
- Kynna ákveðið viðfangsefni sem byggir á ítarlegri heimildaöflun

Leikniviðmið:

Nemandi skal hafa öðlast leikni í:

- Færa rök fyrir máli sínu
- Nota heimildaskrá
- Skrifa fræðilega texta
- Geti lýst aðstæðum á tilteknum tíma og rakið atburðarás í stórum dráttum

- Skýra helstu viðburði viðfangsefnisins
- Geri greinarmun á staðreynd og túlkun
- Dragi sjálfur ályktanir og taki afstöðu til mála
- Að flytja af nokkru öryggi endursagnir, kynningar og lýsingar á tilteknum málefnum

Hæfniviðmið:

Nemandi skal geta hagnýtt þá þekkingu og leikni sem hann hefur aflað sér til að:

- Kynna fræðilegt efni á viðeigandi hátt
- Fært rök fyrir niðurstöðum
- Geri sér grein fyrir orsökum og afleiðingum
- Geti rakið þróunarferli einhvers þjóðfélagsþáttar s.s. hugmyndar, atvinnuvegar, menningarsvæði
- Tengt atburði menningasögunnar við okkar tíma
- Geti sýnt kunnáttu sína í ljósu og samfelldu mál.

Námsefni:

Kennslubók: **Þættir úr menningarsögu** eftir Heiðrúnu Geirsdóttur, Jón Gunnar Þorsteinsson og Margræti Gunnarsdóttur. Vefheimildir, bækur á bókasafni.

Áætlun um yfirferð og verkefnaskil:

Vika	Námsefni (kennslubók)	Verkefni og próf
1 (8. - 9.jan)	Kynning á áfanga	
2 (12. – 16. jan)	1 – A. Forsöguleg list og egypsk list 1. Samfélag, upphaf heimspeki og sjálfsmynd Grikkja	Umræður Verkefni um hefðir
3 (19. – 23.jan)	2. Daglegt líf í Grikklandi 3. Heimspeki og listir	
4 (26. – 30. jan)	4. Rómaveldi – stjórn-mál og lög	Umræður Skilaverkefni
5 (2. – 6. feb)	5. Rómaveldi – menning og listir 6. Daglegt líf í Róm	
6 (9. – 13. feb)	Prófavika	Próf 1
7 (16.– 20. feb)		Verkefni um menninga- eða listasögu
8 (23. – 27. feb)		Vorfrí 23. og 24. febrúar Verkefni um menninga- eða listasögu
9 (2.– 6. mar)	7. Upphaf kristni 8. Karlamagnús, háskólar og Mikligarður	

10 (9. – 13. mar)	9. Islam og krossferðir 10. Endurreisn, listin, einstaklingurinn	
11 (16.– 20. mar)	11. Barokk, einvaldar, hirðlíf 12. Holland á 17. öld	
12 (23. – 27. mar)	Prófavika	Próf 2
13 (30.mar – 3. apr)		Páskafri
14 (7. – 10. apr)	Verkefnavika og umræður	Skilaverkefni - hlaðvarp
15 (13. – 17. apr)	Heimildaverkefni	Líf listamanns
16 (20.– 24. apr)	13. Öld óhófs og upplýsingar 14. Umbrotatími í mannlífi og listum Skilaverkefni	
17 (27. apr– 1. maí)	Verkefnavika og umræður	Skilaverkefni um Kína
18 (4. – 8. maí)	Munnleg próf	Munnleg próf
19 (11. – 13. maí)	Lok áfanga og skrap	

Sérreglur áfangans:

Nemendur skulu skila verkefnum á réttum tíma. Nemendur fæddir 2005 og fyrr geta samið við kennara um þátttöku og viðveru. Mæting og þátttaka er forsenda skilamöppunnar. Ef verkefni er stolið/tekið frá öðrum fær verkefni 0. Ef grunur er um notkun gervigreindar þarf nemandi að gera munnlega grein fyrir verkefninu og hvernig það var unnið. Ef nemandi skilar inn verkefni eftir að skilafrest er lokið þá lækkar einkunnina um einn heilan.

Gervigreind

- a. Nemendur skulu tala við kennara ef þeir ætla að nýta gervigreind í verkefnavinnu. Skýrar heimildir eru hjá háskólum um notkun gervigreindar og félagsvísindadeildin styðst við þær sem ramma.
 - i. Í fyrsta lagi þarf að vísa í gervigreindina sem heimild, alveg sama hversu lítið verkefnið er. Ef hún er notuð þarf að vísa í hana.
 - ii. Það þarf að fylgja með skjáskot af bæði spurningunni sem gervigreindin fékk, svarinu sem nemandi fékk og svo í framhaldi textann sem nemandi vann upp úr svarinu.
 - iii. Kennari áskilur sér rétt til að óska eftir munnlegri skýringu frá nemanda ef notkun gervigreindar stenst ekki þessi viðmið.
 - iv. Kennari áskilur sér líka rétt til að draga niður fyrir verkefnaskil þar sem grunur er á notkun gervigreindar en ekki farið eftir þessum viðmiðum.

Námsmat:

Námsmat	Lýsing	Vægi
Skilamappa	Spurningar, tímaásar og leiðréttingar	20%
Heimildaverkefni	Unnið með fjölbreyttar heimildir	10%
Próf	Skrifleg	30%
Menninga- /listaverkefni	Verkefni	10%
Munnlegt próf	Munnlegt próf	10%
Verkefni	Fjölbreytt verkefni og námsmat	20%

Kennsluáætlun er gerð með fyrirvara um breytingar.

7. janúar 2026 Tómas Davíð Ibsen Tómasson